

Tam, kde lidský život nic neznamená

Simona Havlátová, 4. C

Auschwitz II – Birkenau. Koncentrační tábor, který nechal vybudovat Heinrich Himmler v roce 1941. V nacistické dokumentaci zapsaný jako zajatecký tábor, my však dnes víme, že Birkenau plnil funkci tábora vyhlazovacího. Bylo zde zavražděno přes milion mužů, žen a dětí. Vězni do tábora přijížděli v dobytčích vagónech z různých částí světa a mnoho z nich cestu nepřežilo. Na příjezdové rampě probíhaly selekce, při kterých mnohdy podle nálady zástupci SS posílali vysílené muže a ženy s dětmi buď *rechts* nebo *links*. Buď život, nebo okamžitá smrt.

A právě na příjezdové rampě začíná naše prohlídka obávaného vyhlazovacího tábora. Protože paní průvodkyně šeptá a při prohlídce první části koncentračního tábora Auschwitz I mi nepřipadalo, že by mi sdělovala nové informace, snažím se vnímat atmosféru objektu. Počasí je sychravé a fouká studený vítr. Celé místo, možná i vzhledem k jeho historii, působí depresivně. Vzpomínám na besedu s paní Erikou Bezdíčkovou, které jsem se účastnila na základní škole. Paní Bezdíčková přežila Osvětim. Vyprávěla, že když ona a její maminka přijely do Osvětimi a na příjezdové rampě probíhala selekce, stála tváří v tvář doktoru Mengelemu. Jí samotné řekl Mengele *rechts*, zatímco její maminku poslal *links*. A já teď stojím na tomto osudném místě. Na místě, kde se rozhodlo o osudu více než milionu lidí. Přesouváme se o kousek doleva ke vstupu do ženské části Birkenau, která je stejně jako ostatní části tábora oddělena plotem z ostnatého drátu. Ačkoli se snažím průvodkyni zaslechnout, moc se mi to nedaří. Konečně se k ní dostávám blíž a slyším konec jejího vyprávění: „*Teď půjdeme poslední cestou mnoha lidí. Lidí, kteří byli ihned po transportu posláni na smrt do plynových komor. Z těch zbyly pouze trosky, protože je nacisté vyhodili do povětří těsně před osvobozením, aby po tom, co se tu odehrávalo, nezbyly žádné stopy. Můžete přemýšlet, na co asi lidé mysleli, když touto cestou šli a nevěděli, co je čeká.*“

Vydáváme se tedy blátivou cestou. Přeskakujeme kaluže, abychom si nezašpinili značkové boty, a mně na mysl opět přichází vzpomínka na paní Bezdíčkovou popisující vězeňskou obuv. Ona sama měla o několik čísel větší dřevěné boty, které prý zabředávaly hluboko do bahna, z něhož je vysílení a hladoví vězni dostávali velmi těžko. Pohled mi sklouzává na mé conversky, jež si úzkostlivě střežím před jakoukoli špínou, a zastydím se.

V minulosti, a co je ještě děsivější – ne tak dávné minulosti, tu umírali lidé a já řeším boty! Zakroučím nad sebou samotnou pohoršeně hlavou a následuji průvodkyni po cestě. Jaké to muselo být pro matku s dětmi? Jedno nesla v náručí, druhé vedla za ruku... od manžela ji oddělili při selekci. Děti brečely a ona sama netušila, kam jde. Netušila, že své děti vede na smrt. Suše polknu a oklepu se.

Stojíme před troskami jedné ze čtyř plynových komor. Z budovy, ve které zahynulo denně přes tisíce lidí, jsou dnes pouhé nicneříkající cihly. Nevěřicně hledím na tu obrovskou hromadu kamení před sebou. Opravdu je tohle všechno, co zůstalo po tolika nevinných obětech? Ačkoli jsem předem věděla, že všechny plynové komory byly zničeny, teď když tu stojím a přede mnou prakticky nic není... nevím, jak se mám vlastně cítit. Mísí se ve mně vztek, lítost a další stovka rozporuplných pocitů. Jak mohlo být pro příslušníky SS tak snadné zavraždit tolik nevinných lidí a poté po sobě jednoduše *poklidit*? *„Když příslušníci SS vhodili otvory ve stropě do místnosti granulovaný cyklon B, který se po otevření obalu začal měnit v plyn, lidem docházelo, že nejsou ve slíbených sprchách. Křičeli a snažili se dostat ven z místnosti. Někteří byli ušlapáni, někteří umírali patnáct až třicet minut. Stávalo se, že k sobě maminky tiskly své děti tak usilovně, že to děti přežily. Takovým vojáci dupali na hlavy,“* vypráví průvodkyně. Samozřejmě, že jsem o tom četla a viděla spoustu dokumentů. Ale ve chvíli, kdy člověk stojí na místě, kde se odehrávaly takové krutosti, se dívá na věci úplně jinak. Stojím nehnutě, ani nemrkám. Průvodkyně nás pobízí, abychom se přesunuli do ženské části tábora k hygienickým zařízením. Bez hlesnutí ji všichni poslechneme.

Jen pohled na hygienická zařízení v podobě jakýchsi otvorů mě i většinu mých spolužaček odpuzuje. Opět si vzpomenu na paní Bezdíčkovou a obdivuji ji. Musela být opravdu silná, že tohle všechno přežila. V tom mě utvrzuje i následující budova, ve které se nacházejí dřevěné palandy bez matrací či přikrývek. Na jedné palandě spalo i pět žen, a když některá z nich ve spánku zemřela, nebylo to nic neobvyklého. Tělo ostatní ženy ráno vynesly na appelplatz, aby příslušníci SS o smrti věděli. Citově vyždímané nás průvodkyně opouští před onou budovou. Doufá, že nezapomeneme na to, co jsme dnes viděli, protože takové hrůzy se již nesmí opakovat. Nakonec cituje jednoho z těch, kdo zůstali naživu: *„Každý člověk, který zde byl zavražděn, měl stejné právo na život jako my všichni. Každý měl rodinu, svůj život a ten mu byl sebrán. Je důležité vyprávět jejich příběhy, ne chrlit počty obětí a přeživších. Lidé by se pak stali pouhými čísly ve statistikách.“*